

— Forfælleren i de Standpunkter, der ere komne frem angaaende denne Lov, dels fra ærede Medlemmer, som tilhøre Flertallet i denne Sal, og dels fra andre ærede Medlemmer af dette høje Ting saa vel som ogsaa i det andet Ting, tror jeg, bundet i det forfællende Syn paa, hvad det egentlig er, man venter sig af denne Lov. Paa den ene Side staar det absolutte Ønske om at skaffe Landbruget, navnlig det store Landbrug, en fast Arbejdsstyrke, den fast Arbejdskraft, og jeg vil for mit Vedkommende tillade mig at tilføje ogsaa en billig Arbejdskraft. Thi ihvorvel det fra forfællende Sider er fremhævet, at idet man vil sørge for at skaffe Landbruget en fast Arbejdskraft, er dermed ikke underforstået eller indbefattet, at det ogsaa skulde være en billig Arbejdskraft, tror jeg dog, at disse to Ting følges temmelig nøje ad, navnlig naar jeg ser hen til den Maade, hvorpaa de ærede Talere fra Flertallets Side omtale dette Lovforslag. Thi jeg anser det for givet, at naar en Landarbejder faar et Stykke Jord, som han umulig kan leve af, ikke en Gang tilnærmelsesvis, og som Følge deraf absolut bliver nødt til at arbejde for Arbejdsgiveren paa det Sted, hvor han en Gang er kommen til at bo, vil han være nødt til at høje sig under de Arbejdsforhold, som disse Arbejdsgivere tilbyde ham og da Forholdet mellem Arbejdsgiver og Arbejder paa Landet og i Byerne er af den Bestaendighed, at Arbejdsgivere overalt ville søge at skaffe sig den billigst mulige Arbejdskraft, forekommer det mig, at det ligger i Sagens Natur, at en saadan Ordning absolut vil føre til, at det ogsaa vil være billig Arbejdskraft, som paa den Maade vil staves til Veje. — Paa den anden Side tror jeg, at der staar Ønsker om, og det er det, som bevirker det modsatte Syn paa denne Sag, at hjælpe Landarbejderne som Mennesker, uden Hensyn til, om man derved absolut opnaar det andet Formaal, og at skaffe det største mulige Antal Landarbejdere de bedste mulige Vilkaar. Jeg tror, det er i disse to forfællende Synspunkter, at Forfælleren i Hovedpunkterne ligger. Hvorvidt det i det hele taget er muligt at forene dem til et samlet hele, skal jeg ikke nærmere komme ind paa, men jeg skal kun som mit Syn paa Sagen udtale, at jeg tvivler stærkt paa, om man er i Stand dertil, og jeg tror, at naar Landarbejderne skulle hjælpes, nemlig de, der ere henviste til at arbejde for andre, saa skal det være ved i det hele taget at forbedre Arbejdsforholdene. Og naar man vil søge at beholde Arbejdskraften paa Landet, som der klages over, drager til Byerne, saa kan det ogsaa kun

ste paa den Maade for de Landarbejderes Vedkommende, som ville arbejde for andre. Det er nemlig ikke saaledes, som det er blevet sagt, at naar Landarbejderne drage til Byerne, saa er det for Fornøjelsernes Skyld, for den Tilrækningskraft, som de store Byer byde paa Grund af Fornøjelserne. Det er slet ikke Tilfældet. Det, der driver Landarbejderne til Byerne, er Spørgsmaalet om Livsopholdet, og naar man ser hen til, hvorledes Forholdene have udviklet sig paa Landet, at der tager Befolkningen ikke til, i alt Fald i meget ringe Grad paa mange Steder, medens de store Byer vokse uhyre, saa ere jo saadanne Forandringer i Samfundsforholdene ikke afhængige af, at nogle enkelte Mennesker ønske at more sig noget. Det, det kommer an paa, er Produktionsmaaden, som bevirker, at Landbruget ikke kan bestaetige saa mange Arbejdere som tidligere, men bestaetiger dem mere ustadigt end tidligere og ogsaa i Forhold til, hvad det koster at leve, hyder en Løn, der ikke svarer til, hvad den burde være.

Mit Standpunkt til denne Sag er det samme, der vedtoges af det Mindretal i det andet Ting, som gentagne Gange er blevet omtalt under Forhandlingerne her. Jeg slutter mig fuldt ud til dette Mindretals Standpunkt, men skal ikke her komme nærmere ind derpaa, idet dette Standpunkt jo ikke er kommet ind i Loven, idet det andet Ting ikke har villet acceptere det. Men det hører ogsaa til dette Mindretals Standpunkt at sige, at ihvorvel det ikke er lykkedes at faa Loven bragt i den Stikfælle, som Mindretallet ønskede, ville vi alligevel være med til at fremme Lovforslaget, saaledes som det nu foreligger fra det andet Tings Side, som et Forsøg paa, om det skulde være muligt ad denne Vej at skabe bedre Forhold paa Landet, og jeg antager ogsaa, at noget vil der kunne opnaas paa denne Maade.

Jeg skal komme nærmere ind paa enkelte af de Bemærkninger, der ere blebne udtalte fra forfællende Sider. — Et Ønske, der navnlig gør sig gældende i dette Ting, er at faa den Sum sat op, som Landarbejderne selv skulle skaffe til Veje. Jeg tror, at hvis man gaar den Vej, saa gør man hele Sagen umulig. Jeg tror, at de Landarbejdere, som skulle kunne skaffe en Sum af ca. 800 Kr., ere saa uhyre faa, hvis overhovedet nogen er i Stand til at gøre det, at Loven saa godt som ingen Virkning vil faa. De 400 Kr., som skulle staves ifølge Folketingets Affattelse, kan det vistnok være vanskeligt nok at skaffe, men skulde vi gaa til 800, som der har været talt om i denne Sal, saa tror jeg ikke, at Lovforslaget kommer til at